Esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma

Isokuusen esiopetus

Vuodet: 2026 - 2027

Sisällysluettelo

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

4. Pedagogiset painopisteet

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen ehkäiseminen ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat läpileikkaava osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Turvallista ja yhteisöllistä esiopetusta rakennetaan ennakoivasti:

- *ryhmäyttämällä*
- *vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja*
- *aikuisten sensitiivisen läsnäololla*
- *yhteisillä toimintatavoilla*

***Miten minulla menee -kyselyn** tekevät työntekijät haastatellen kaikkia esioppilaita esiopetuksessa (liite 4). Miten minulla menee -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa että huoltajien kanssa, mutta myös tausta-aineistona koulun kanssa työstettävään suunnitelmaan kiusaamisen ehkäisystä.*

***Miten minulla menee -kyselyn koonti (yksi per yksikkö) palautetaan 16.10.2026 mennessä tämän linkin kautta** Esiopetuksen kiusaamiseen liittyvä yksikkökohtainen koonti – Täytä lomake*

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

- *Miten ryhmäytätte lapset?*
- *Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?*

- Miten ryhmäytätte lapset?

Ryhmissä panostetaan ryhmäytymiseen ja ryhmäyttämiseen. Ryhmäyttämiseen käytämme yhteekuuluvuutta tukevia leikkejä ja toimintaa. Näitä ovat esimerkiksi ryhmän yhteiset säännöt, jotka tehdään yhdessä lasten kanssa ja lapset saavat itse miettiä, miten saamme yhdessä ryhmän toimimaan. Lisäksi panostamme nimileikkeihin ja yhteisiin tutustumisleikkeihin, jolloin aikuiset sekä lapset tulevat toisilleen tutuiksi. Jokaisella lapsella tulee olla ryhmässä turvallinen olo ja kokemus ryhmään kuulumisesta. Aikuinen on ryhmässä läsnä ja lapsia varten - ja varmistaa esimerkiksi leikkiparein, että kaikki lapset pääsevät toimintaan ja leikkiin mukaan. Aikuinen korostaa lasten vahvuuksia ja huomioi niitä. Aikuinen huomioi lasten onnistumisen ja oppimisen kokemukset ja mahdollistaa niitä. Aikuisen esimerkki on tärkeää tiedostaa toiminnassa, joten kiinnitämme omaan toimintaamme ja kohtaamisiin huomiota.

Toiminnassa on tärkeää, että vanhat kaveriporukat ja ystävyyssuhteet säilyvät, mutta niitä avataan myös mahdollisille uusille ystävyyksille.

Leikkiparien ja pienryhmien suunnittelussa otetaan huomioon lasten vahvuudet, tuen tarpeet sekä kaverisuhteet. Pienryhmätoimintaan ja sen suunnitteluun panostetaan. Aikuiset havainnoivat systemaattisesti lasten leikkejä, havainnointien pohjalta pienryhmiä ja leikkejä suunnitellaan. Aikuinen on mukana leikeissä sekä keskusteluissa ja auttamassa ristiriitojen selvittelyissä.

- Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?

Lapsilta kysellään tasaisesti eskarivuoden aikana toiveita eskarivuodelle, he saavat osallistua sääntöjen tekemiseen ja laatimiseen yhdessä aikuisen kanssa. Lapset saavat leikinvalintataulun avulla valita leikin. Aikuinen on varmistamassa, että jokaisen lapsi ääni tulee kuuluviin ja jokainen pääsee osaksi ryhmää. Toteutamme esiopetusta ja esiopetushetkiä lasten toiveista käsin noudattaen esiopetussuunnitelman painopisteita ja raameja. Havainnoimme lasten leikkejä ja pinnalla olevia asioita, joita käytämme myös toimintamme pohjana. Lapset saavat kokemuksen osallisuudesta myös niin, että he saavat äänestää mieluisia pelejä, toimintatuokioiden teemoja ja esimerkiksi askarteluvaihtoehtoja aikuisen tarjoamista vaihtoehdoista. Aikuisen tarjoamat vaihtoehdot ovat lähtöisin lasten esittämistä toiveista ja ajatuksista.

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

Kuvatkaa

- *miten yksikössänne käsitellään tunteita sekä toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.*
- *miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet.*

Hyödyntäkää koulun kanssa yhdessä tehtävää suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027 (löytyy Power Apps:sta) ja Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa 2026-2028, joka sisältää esi- ja perusopetuksen yhteisen osion.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen | Opetushallitus (oph.fi)

Kohti turvallista koulua -materiaaleja (päivittyvät lukuvuoden aikana)

Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma	**Toimet kiusaamisen jne. ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi**	**Miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet?**	**Koulun kanssa yhdessä sovittua, esim. toimintamalli**
Käymme jokaisen tunteen erikseen läpi tunnetuokiolla. Keskustelemme tunteesta, lapset miettivät tunnetta oman kokemuksen kautta, kuuntelemme tunnelauluja, luemme tunnetaitoihin liittyviä kirjoja, käymme tunnetta läpi tunnekorttien avulla. Puutumme myös arjen tunnetilanteisiin.	Hyvä ryhmäyttäminen, yhteisten sääntöjen miettiminen. Lasten leikkien ja kommunikoinnin seuraaminen ja havainnoiminen. Aikuisen havaitessa minkäänlaista kiusaamista, aikuinen puuttuu tilanteeseen välittömästi. Konfliktitilanteissa käytämme sovelletusti miniversoa. Miniversossa aikuinen kuulee jokaisen lapsen näkemyksen tilanteesta ja selvittää näiden näkemysten pohjalta tilanteen kulun. Aikuinen ja lapset	Aikuinen sanoittaa lapselle lapsen vahvuuksia arjen eri tilanteissa ja antaa positiivista palautetta lapsen toiminnasta. Lapset pohtivat omia vahvuuksiaan esimerkiksi tunnetuokiolla. Harjoittelemme lasten kanssa kannustamista, kehumista ja positiivista suhtautumista toisiin arjessamme. Ohjaamme lapsia kehumaan kavereita ja kannustamaan jokaista.	Yhteiset ulkosäännöt ja tiivis yhteistyö koulun kanssa arjessa.

	selvittävät tilanteen puhuen niin, että kaikki kokevat tulleensa kuulluksi ja asian selvitetyksi.		

4. Pedagogiset painopisteet

Lukuvuoden aikana esiopetuksessa painotetaan lapsen monilukutaidon, liikunnallisen elämäntavan ja luontosuhteen vahvistamista. Painopisteet kytkeytyvät esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin ja toteutuvat kaikessa arjen toiminnassa lasten osallisuutta ja vahvuuksia huomioiden.

Kirjatkaa tämän lukuvuoden konkreettisia toimia kolmessa painopisteessä.

Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.

Esiopetusryhmien välinen yhteistyö ja yhteisopettajuus on keskeisiä toimintamalleja esiopetuksessa. Hyödyntäkää liitteistä löytyviä Painopisteiden tukimateriaaleja (LIITE 1), Leikin havainnoinnin materiaaleja ja suunnitelmapohjaa (LIITE 9), Lukeva Tampere -ohjelman toimenpiteitä lukutaitotyössä (LIITE 2) sekä Yhteisöllisen opiskeluhuollon materiaaleja (LIITE 8) mm. tunnetyöskentelyssä.

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

Yhdenvertaisuuden vuoksi on tarpeen määritellä lukutaitotyöhön toimenpiteet, jotka minimissään toteutetaan kaikissa kaupungin esiopetuksen lapsiryhmissä.

Kirjatkaa konkreettinen suunnitelma, miten toteutatte alla olevia toimenpiteitä yksikössänne. Mikä on erityinen lukutaitotyön kehittämiskohteenne tänä lukuvuonna (valitkaa liiteestä 2.)?

1. *Panostetaan monilukutaitoa tukevaan vuorovaikutukseen lasten kanssa, kuten selkeään puheeseen ja sitä tukeviin kuviin sekä asioiden ja ympäristöjen nimeämiseen.*
2. *Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.*
3. *Tehdään lukeminen näkyväksi teemapäivillä ja -viikoilla järjestämällä vähintään yksi kirjatori tai lempikirjanäyttely toimintakaudella.*
4. *Jaetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista KUKA-vastaavien ja yhteisten keskustelujen kautta.*
5. *Hyödynnetään Lukeva varhaiskasvatus -kyselyä yksikön toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.*
6. *Valitaan ryhmään tai yksikköön vuosittainen oma lukutaidon kehittämisteema (liite 1) ja kirjataan se pedagogisiin suunnitelmiin. Kirjataan myös toimenpiteet teeman kehittämiseksi.*

Kuvatkaa, miten toteutatte monilukutaidon eri osa-alueita esiopetustoiminnassa.

Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2025)

***KieliPeda-työvälinettä** käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisen esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. KieliPeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.*

- *KieliPeda-työväline: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi (henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus)*

Monilukutaidon vahvistaminen esiopetuksessa tapahtuu leikin, vuorovaikutuksen ja monipuolisten työtapojen avulla. Tämä edellyttää erilaisten tekstitapojen, kuten kuvien, sanallisten kertomusten ja digitaalisten medioiden käyttöä, ja lasten kysymyksiin vastaamista sekä heidän aloitteidensa tukemista. Luemme esiopetuksessa paljon sekä käytämme monipuolisesti esimerkiksi esiopetuksen digimateriaalia. Meillä on käytössä kuvia arjen tilanteiden tukemiseksi sekä esimerkiksi laulun sanojen muistamiseksi/tukemiseksi. Syvennämme medialukutaitoa myöhemmin esiopetusvuonna.

Lasten lempikirjoihin pääsemme tutustumaan esimerkiksi silloin, kun synttärisankari saa tuoda oman kirjan syntymäpäivänään. Syntymäpäiväsankarin kirja luetaan kavereille. Lisäksi kokoamme lukutoukkaa lukuvuoden aikana luetuista kirjoista. Lepohetkellä lapsille luetaan tai he kuuntelevat äänikirjaa esimerkiksi Yle Areenasta. Luemme eskaritarinoita ja havainnoimme tarinaan liittyvää kuvaa. Kimpassa koululaiset lukevat eskareille kirjaa.

1. **Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.**

   Toteutamme ääneen lukemista, vuorovaikutuksellista kielellistä leikittelyä joka päivä esiopetuksessa. Tähän on erikseen annettu aikaa aamupiireillä sekä esiopetuksen toimintatuokioilla. Aamupiireillä riimittelemme, arvuuttelemme riimipareja, sekä laulamme päivittäin. Teemme näitä toimintoja myös esiopetuksen muussa arjessa, esimerkiksi opetustuokioilla. Käytämme myös aktiivisesti aulatilan kirjalainaamoa. Keskustelemme lasten kanssa niin ohjatuilla tuokoilla, kuin myös esiopetuksen arjessa ja olemme vahvasti vuorovaikutuksessa lasten kanssa sanoittamassa arjen tilanteita ja tunteita. Etsimme lauluista ja kirjoista uusia sanoja, jonka merkityksiä pohdimme lasten kanssa. Esiopetusryhmämme ovat innokkaita laulajia, joten laulu tulee osana aamupiirejä sekä ohjattuja eskarituokioita. Toteutamme esiopetuksessa loppuvuodesta 2026 lasten oman talvi/joulu runoteoksen. Teokseen kootaan lasten tekemiä runoja/loruja.

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos velvoittaa esi- ja perusopetuksen edistämään liikunnallista elämäntapaa. Uudistuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lisätty tavoitteeksi erityisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä.

1. Arvioikaa yksikkönne toimintakulttuuria liikkumisen edistämisen näkökulmasta. Suositeltavaa on käyttää Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointia.

2. Valitkaa arvioinnin perusteella 1-3 kehittämiskohdetta lukuvuodelle alla olevista osa-alueista:

- *Toiminnan organisointi*
- *Liikkumisen lisääminen*
- *Motoriset taidot ja toiminnallisuus*
- *Osallistuminen ja osallisuus*
- *Oppimisympäristöt*
- *Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi*

3. Kirjatkaa konkreettiset toimenpiteet, miten toteutatte kehittämiskohteita toiminnassanne.

Linkkejä toteutuksen tueksi:

- *Liikkumisen vuosikello | Tasku*
- *Liikkumisen materiaalipankki | Tasku*
- *Liikkuva varhaiskasvatus tukisivusto*

Hyödynnämme opetushetkillä sekä opetushetkien välissä toiminnallista ja monipuolista kehon liikuttamista. Me jumppaamme, tanssimme, hypimme, venyttelemme. Myös käyttämämme digimateriaali tukee lapsen toiminnallisuutta. Useat digimateriaalin oppimispelit ja tehtävät innostavat lasta liikkumaan.

Harjoittelemme monipuolisesti eri liikuntavälineiden käyttöä ja käsittelyä, sekä motorisia perustaitoja. Liikunnalista arkea tuemme innostmalla lapsia löytämään oman tavan liikkua ja nauttia liikunnasta. Rohkaisemme kokeilemaan erilaisia liikunnallisia leikkejä sekä pelejä, sekä annamme mahdollisuuden lapsille toteuttaa liikunnan riemua esimerkiksi salissa. Käytämme myös ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia liikunnallisuuden tukemisen, kuten metsän ympäristöä tai lähiympäristön leikkipuistoja. Sään puitteissa hyödynnämme myös kaudelle sopivia liikuntamuotoja, kuten luistelua ja hiihtoa.

Siirtymätilanteissa saatamme jonossa leikkiä seuraa johtajaa, jolloin menemme kyykyssä, hyppien, jne. Myös odotteluhetkissä olemme panostaneet odottelun toiminnallisuuteen, esimerkiksi aikuisen ohjaamalla kapteeni käskee-leikillä.

Kehityskohteemme ovat liikkumisen lisääminen ja motoristen taitojen ja toiminnallisuuden tukeminen.

Esiopetuksessa lasten motoristen taitojen kehittymistä tuetaan päivittäin osana leikkiä, arjen tilanteita ja ohjattua toimintaa. Lapset harjoittelevat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti esimerkiksi ulkoilemalla vaihtelevissa maastoissa, kiipeilemällä sekä leikkimällä ja kokeilemalla erilaisia liikuntaleikkejä. Aikuinen kannustaa lapsia liikuttamaan kehoaan eri tavoin ja varmistaa, että kaikki pääsevät

osalliseksi toimintaan. Suunnittelemme toimintaa niin, että se tukee kaikenlaisia liikkujia ja liikkumisen eri muodot vaihtelevat monipuolisesti. Esiopetuksen henkilöstöllä on vastuu siitä, että pedagoginen toiminta on monipuolista ja opetushetket sisältävät erilaisia liikunnallisia hetkiä. Hienomotoriikkaa vahvistetaan arjen omatoimisuustilanteissa, kuten pukeutumisessa, ruokailussa ja askartelussa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi lasten taitoja säännöllisesti, kannustaa kokeilemaan uutta ja ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet osana liikunnallisen elämäntavan vahvistamista.

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

Lukuvuoden 2026–2027 aikana paneudutaan ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen lapsen luontosuhteen vahvistamisen kautta.

Toimenpiteissä keskitytään seuraaviin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen osa-alueisiin arvioinnin mukaisesti:

- *Oppiminen ympäristössä*
- *Oppiminen ympäristöstä*
- *Ympäristön puolesta toimiminen*

Mitä vahvuuksia olette yksikössä tunnistaneet?

Mitä osa-alueita yksikössä vahvistetaan lukuvuoden 2026–2027 aikana ja millä tavoin?

Esiopetuksessa hyödynnämme ympäristöä monipuolisesti pitäen mielessä, että koko lasta ympäröivä maailma toimii oppimisympäristönä. Erilaiset oppimisympäristöt kannustavat lasta oppimiseen, leikkiin, tutkimiseen ja yhdessä tekemiseen. Yksikkömme lähellä on luontoa, rakennettuja ympäristökohteita, leikkipuistoja ja muita retkikohteita, joita hyödynnämme säännöllisesti osana esiopetuksen arkea. Pedagoginen toiminta suunnitellaan ympäristö -ja kestävyyskasvatuksen näkökulmasta. Metsässä käsittelemme esimerkiksi matematiikan, äidinkielen ja väriopin asioita ja hyödynnämme toiminnassa metsän materiaaleja eri tavoin.

Esiopetuksessa opimme ympäristöstä tutkien, havainnoiden ja ihmetellen ympäröivää luontoa ja rakennettua ympäristöä. Tavoitteena on innostaa lapsia tutkimaan uteliaasti esimerkiksi erilaisia ympäristöön liittyviä ilmiöitä, kasveja, eläimiä ja vuodenaikoja. Pedagoginen toiminta ja erilaiset ympäristöt auttavat lasta ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita ja hahmottamaan omaa paikkaansa osana luontoa ja ympäristöä. Vahvistamme luontosuhdetta yhteisillä hetkillä. Käymme läpi kirjojen ja erilaisten materiaalien kautta luonnon monimuotoisuutta ja sitä, miten voimme luontoa ja sen hyvinvointia tukea. Teemme esimerkiksi vuodenaikojen mukaan erilaisia tutkimuksia (kuten lumitutkimus, keväällä hyönteishotellien rakentaminen), jotka avartavat lapsen tietoisuutta luonnosta ja ympäristöstä.

Harjoittelemme yhdessä myös kestävään elämäntapaan littyviä taitoja. Harjoittelemme kuinka luonnossa tulee toimia ja kuinka voimme vahvistaa omilla toimillamme luonnon hyvinvointia. Meillä on esimerkiksi kierrätyksen liittyviä teemaviikkoja Kimppatoiminnassa sekä eskarituokioilla. Tänä toimintakautena yksikössämme panostetaan etenkin ruokakasvatukseen. Lapsia ohjataan sensitiivisesti monipuoliseen ja ravitsevaan ruokailuun sekä arvioimaan ruuan oikeaa määrää. Tavoitteena on vähentää hävikkiruuan määrää lapsia innostavalla tavalla esimerkiksi erilaisten teemaviikkojen avulla.